

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 23. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr., 3-ór 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

A „nyitlteri” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

julius—decemberi folyamára.

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évfolyamra 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, június 24.

(D) Szép elmélet a ministeri felelősség elmélete, és mi magyarokul, mint kifejtett alkotmányosság emberei, szívünk szerint is csünghetünk azon; hazai pártjainknál általában nagy a közvélemény iránti tisztelet, s e pártokból nem is hiszszük, hogy alakulhatna oly ministerium, a mely a közvélemény ellenére is tárczáját megtartaná.

A nemzetnek a törvényes képviselőben nyilatkozó közvéleménye iránti tiszteletnek maga a magyar emigratio is csak most adta újabb tanujelét, midőn Puki, Horváth, gróf Karacsai s gr. Bethlen kijelentik Klapka manifestumával szemben, mikép az emigratioak nincsen más kötelessége, mint hogy politikai magatartását a nemzet végzése szerint szabja meg.

E nyilatkozat politikai érettségét senki el nem tagadhatja, s a magyar nemzetben nincsen oly párt-árvány, a mely az ország törvényes akarata ellen akár a hatalom ereje, akár a forradalom szenvedélyei által valamit cselekedni akarja.

Ezen közszellem kifolyása az, hogy a régen oly nagy ellentétben álló belső pártok is a főbb eszmékben egymással kezdet fogtak, mert a conservatív úgy, mint a liberális és radikál meghajol a nemzet közvéleménye előtt.

És mi kérdésen kívül hiszszük, hogy ha királyságunk ministeriuma helyreállítatik, azt éppen azon politikai közvéleményérzet vezérlendi, a melynek legszebb példáját Angliában leljük fel, a hol egy ministerium sem éli túl a képviselőház általi bizalmatlansági szavazatokat.

Annsziban a ministeri felelősség eszméje még ennyire nincs kifejlődve. A Schmerling ministerium úgy a képviselőt, mint a közvélemény s annak közegei által naponta mind eldöntőbb vereséget szenved, nem igen hiszünk összealkotható magyar ministeriumot, a mely ily eldöntő csatavesztések után le ne tette volna fegyverét. Az osztrák ministerium minden vereség után egy-egy áldozatot oda dob a közvéleménynek: így ejtél el gróf Rechberget, így dr. Hein-t stb. de maga a ministerium, maga a rendszer, melyet a közvélemény mind inkább ostromol, helyt maradt még ekkor, s meglehet még jó ideig helyt maradand.

Ilyen újabb vereség érte a Schmerling ministeriumot a június 21-ki alsóházi ülésben, a midőn a kormány által kívánt 117 millió újabb kölcsönről folyt a vita.

Kinski gróf kijelenté, hogy a ház már a felirati vitában rendszer-változást követelt a ministeriumtól, most az utolsó egyedüli eszköz, miszerint a kívánt összeget meg kell tagadni, hogy ezen ministerium ily rendszerrel tovább ne kormányozhasson — Schmerling pedig erős beszédében felhívja, hogy a ministerium minden nagy kérdésnél egy-egy áldozatot vet oda magából a közönségnek, holott a bünt nem egy fő követi el; nincs kilátása a bajok megszüntetésére, ha maga a rendszer meg nem változik.

A ház szavazata ez alkalommal is megverte a ministeriumot, képviselőház, hírlapok közvélemény a rendszer-megváltoztatást sürgeti; a ministerium azonban még mind áll helyén, s rendszerének megváltoztatására nem látszik gondolni.

Ugy látszik, hogy itt is azon eszme kapand lábra, a melyet Bismarck használt fel állása s rendszere fentartására. A Schmer-

ling ministerium is a felsőházban bizik, a mely habár nem mindenben teljesíti a ministerium kívánatait; de a nervus rerum gerendarum-ot csak megszavazgatja, oly ügyek iránt pedig, a melyek az osztrák tartományoktól távol esnek, a minő p. o. az erdélyi vasut ügye a legnagyobb engedékenységgel van Schmerling ur igéretjei iránt, s kés a vöröstoronyi vasutvonalat is megszavazni.

Igy a ministerium az ellene zudult közvélemény ellen a grófi koronák s bibornoki palástok alatt még tán menedéket talál Auszriában, s állását megtarthatja azon édes önállóság által, hogy az osztrák törvényhozás egyik tényezője a felsőház nem vált még oly vérmes ellenségévé, mint a birodalom melék-országainak küldöttjei.

Ebből jól belátható a februári alkotmányosság jövője a felsőházban, mely a parlamentis szervezet szerint mindenestire az osztrák olygarchia- és hierarchiából bírja a döntő többséget, hová ha a magyarok be is menének valaha, törpe minoritássá válnának.

A felsőház és ministerium egyetértése ma döntőnek mutatkozik arra nézve, hogy a ministerium tárczáját a közvéleményvel szemben is megtarthassa.

Ha e helyzetet valaki conservatívnak, és örvendetesnek véli, ám tekintsen az érem másik felére. Gondoljon arra, hát ha lenni fog egykor egy nagyon is doemagog ministerium s nagyon is doemagog alsóház; hát ha sarkalatos és felforgató változtatásokban a ministerium és alsóház egyetértének, mit fog akkor érni a felsőház ellenzékeskedése, s bizalmatlansági votuma; ő adta a példát, hogy a ministerium felelőssége csak addig terjed ki, a míg a két ház közül valamelyiket magának mondhatja.

A felsőház hivatása, hogy a közvélemény képviselőt az alsóházat fékezze ugyan túlzásaiban, de jogosult és alapos követeléseiben támogassa azt, a mennyiben ezt az állam nyugalmának s jólétének kockáztatása nélkül teheti.

Szép példáját adta ennek a magyar felsőház az 1861-ki országgyűlésen; s azt hiszszük, hogy a jövő gyűlésen is az alkotmányos élet érett felfogásával töltendi be hivatását.

Kebli dolgainkról.

(H. H.) Az oly sok természet áldásában gazdag Erdélynek örök feladatát jutott nyögnie a sors csapásai alatt, mint egy praedestinalva volt megedződni, hogy mindez óráig szenvedjen minden nyomoruság az anyagiakban, melyet a fatum kéréllhetetlen karja mért reá, talán azért, mert a természet sokban oly dúsán ellátta.

Elhallgatva a régi kort, a tatár és török dúlásait; a nemzeti és vegyes királyok avatt, mint mostoha testvér a nagy Magyarországgal mellet az olygarchia a nagy urak önérzete szerint labdaként dobott, hol egy, hol más érdeken jó kormányzás helyett; a nemzeti fejedelmek alatt pedig a küihatalmak önző versenyzései miatt még szomorubb vala állapota, mert ekkor is a különböző pártok emelkedésének vagy hanyatlásának áldozta vérét, pénzét, s ha kellett függetlenségét.

Nyugtat képzelt oly sok küzdelem, békét oly tömörkedet harez, és jólletet annyi zaklatás után, ha mint a szent István koronájához tartozó ország rész törvényes föltételek alatt egyiránt kötelező egység következtében Magyarország királyi háza alá visszatér.

De balsorsa azután sem sokat változott. A szomorú lapokra, melyek kötetekre terjedhetnek történetünkben, fátol biritással áldozhatunk, sőt kell áldoznunk; mert a mai napig naponkint fokozatosan növekedő bajaink tömkelegét, csak ugy oszlathatjuk el, s úgy teremthetünk a jövő kornak egy szebb és boldogabb életet, ha szegény hazánknak elhanyagolt anyagi állását is minden hatalmunkban álló eszközökkel elviselhetővé, és talán boldogabbá tenni fő törekvésünknek ismerjük, miképen azt mi előmozdítani képesek lehetünk.

Ezeket szem előtt tartva, az anyagi téren hazánk teendőit a következőkben vélem elősorolni, előrebocsátva hogy:

Bár hazánk sok természeti kincsével megáldva, de szerencsétlen földirati helyzete következtében a jelenben gyarapodás helyett

naponta hanyatlik, mivel pasiv kereskedése van, és a tulnyomó adó miatt évenkint apad benne a pénzforgalom, s nemsokára, ha nem változnak viszonyaink, minden kereskedési forgalom benne megszűnend.

Földirati helyzetése okozza, hogy gabonát a körültekő országokból hoznak be, ugyanis 1864-et kivéve minden évben tetemes búzát hoztak és hoznak Magyarországgal több részéből, főleg a Bánátról, csak a hátszegi, brádi és halmágyi heti vásárok meggyőznek róla, hogy mily sok gabonát vesz ottan a havasi nép.

Ha nyitva van a vám, a székelység minden töröküző szükségletét Oláhországból fedezi.

Kolozsvárt és Dézs környékét a Szilágyság és Biharmegye, Hunyadmegye Aradmegye látja el legnagyobb részén borral.

De hoz mindenféle olaj-neműt, kivéve a lenmagolajat, mindennemű fűszert és cukrot, mivel cukorgyár nincsen, minden fényüzési cikket, úgy szövözet, kivéve a durva vászont, az ugynevezett czondra posztot, s igen kevés kivétellel gyapot-vászont.

A mennyi vasat kiviszen Oláhországba, annyit hoz be Magyarország felől, valamint az üvegmeműnél is nagyobb a behozatal a kivitelnél.

Ezek mind hatalmasan indokolják kereskedésének passivitását.

Activ kereskedését teszik a fa, bőr, mindenféle marha, kivéve a disznó, méz, kender, fagygyu, fagygyugyertya és az ugynevezett brassai cikkek.

Ezek mind oly kis mértékben a passiva mellett, hogy a bilanxtól igen távol esünk.

Legnagyobb befolyással, a fenebbieket túlszárnyalva, van a pénzforgalom csökkenésére, és a pénz nagyszerűleg apasztására, az elviselhetetlenné vált adó magasága; mert a banknak közelebbi kimutatása szerint forgalomban 375,828,000 ft papiros pénz van, az ércz-pénznek jelenben nem létezésével csak a papirost vehetni fel egyedüli forgalmi pénzü; ezen papiros pénznek 1/3 részét, mint a banknál és más pénztárolknál letett összeget levonva, valóságban 300.662,416 forint van forgalomban. Föltéve, hogy az osztrák birodalom népesége 36,000,000, jut egy lélekre 8 ft 35 kr, s ha Erdélyben is annyit számítunk egy lélekre, akkor Erdélyre esik 16,700,000 ft.

Innen a status-jövedelem 1862-dik évben 13,836,252 ft, a kiadás pedig 6,156,890 ft volt, s így tisztán maradt, mint kiviendő 7,649,362 forint. Ha ezen összegből levonjuk azon összeget, mi a katonaságnak adatik ki, úgy mégis fenmarad, mint kivitt pénz 5,354,262 forint, mert az 1865-ki birodalmi gyűléshez beadott költségvetésből kitűnik, hogy az egész katonai személyzet 416,321 emberből áll, kikre a kiadás 96.801,545 ft, tehát esik egy katonára, ha mindenféle hadi költséget egybeszámítunk, kivéve a tengerészetet 232 ft 51 kr kiadás. A legnagyobb számmal Erdélyben 10,000 katona van, tehát, mint kiadás 2 325,100 forintot számíthatunk, melyet levonva a fenebbi összegből marad mégis, mint kivitt pénz 5,354,262 ft.

Ha még levonjuk ezen összegből a nyers aranyból nyert beváltási összeget is, ha a pénzverő háznál kiadásait ugy számíthatjuk fel, mint ha azon pénz, mint papiros-pénz forgásba jött volna, mit igazságosan nem tehetnénk, akkor az 1862-ki kimutatás szerint 2,401,677 ft tett, ezt is levonva az 5,354,262 ftból ez évenkénti apadás először 2,952,585 ft, és másodsor az azon összeg, mit a kereskedés passivitása okoz.

Hogy eddig elé oly nagy mérvben nem volt érezhető a pénzapadás, oka ott rejlik, hogy a krimiai háboru alkalmával sok pénz jött itt forgásba, és hogy a közelebbi években az eladott urbéri papirokból nagy pénz összeg jött be az országba, miután kifélé vették a papirokat.

Ezen pénztelenség évről évre nő, minek elég példája az, hogy a jelen évben bár a haza kétnegyedében a legsilányabb termés volt; bár régi készlet nincs, és szükséggel küzd a nép; a gabonának még sincs ára.

Ha ezen abnormis állapoton mielőbb gyökeres orvoslással segítve nem lesz, egy pár év alatt Erdély minden, még tengődő kereskedése, és a pénz-fizetések megszűnend-

nek, és az adót a kormány nem 7—14 ka tonával helységenként, de egy századdal sem fogja tudni felhajtani, miután az ország, ugy az egyesek is, fizetni képtelenek lesznek.

Lapszemle.

A „Fremdenblatt“ jun. 20-iki száma élén a helyzet felett következő szemlélet tart:

„Minden jelenések oda mutatnak, hogy kormány-körünkben most a hangulat s irány teljesen megváltozott. Az „önfelismerés“ és „visszatérés“, melyet a képviselőház feliratában oly melegen ajánlott, valósulni kezd, de nem oly módon, hogy az ajánlóknak ohajtaival s szándékaitaival teljesen megegyezzenek. Félhivatalos körünk ugyanis, a mint látszik, el vannak határozva, hogy e kitévelt „várhatunk“ más szempontból fogantatják, s a kiegyezkedési munkálatot Magyarországgal határozottan megkezdik. Ily módon jelenleg a Lajthán inneni politikusokra s népképviselőkre kerülhetne a sor a várakozásban. Egy a kormányhoz közel álló lap ma így nyilatkozik: „Megfoghatóan fogják találni, hogy mi a nagy constituálási kérdést felül-helyezték ama részletes szabadsági kérdésen, mely most a 13 dik §. átalakításának formájában a birodalmi képviselőt és napi sajtót oly élénken foglalkoztatja.“ Még csak néhány hét előtt ily nyilatkozatot csak a „Vaterland“-hoz vagy „Wanderer“-hez hasonló föderalisticus vagy oppositionalis színezetű lapokban lehetett volna keresni és találni; ma ellenben egy határozottan kormánypárti lap érzi magát készetve arra, hogy a kiegyezkedést Magyarországgal első élet- és szabadság-feltétel gyanánt emelje ki, s annak a részletes szabadsági kérdéseket kivétel nélkül alárendelje. Mily nevezetes fordulata ez a dolgoknak!“

Ő Felsőge magyarországi utjáról a „Revue de deux Mondes“ ezeket írja:

„Nincs okunk megbánni azon jó véleményt, melyet ez utnak valószínű eredményei felől nyilatkoztunk. Ugy látszik, hogy a magyarok és az osztrák császár kölcsönösen szerencsét kívánhatnak egymásnak e szívélyes és zajos fogadás miatt. A magyarok éljéne s örömrádása üdvözli a fölséget, ki megittközés nélkül hallgatja a Rákóczy induló harcias rythmusát. A császár az ország előkelő polgáraival, kik köldöttéleg tisztelegnek nála, bosszasan társalgott; többek közt különösen feltűnt beszélgetése Deákkkal, ki Magyarországgal egymányos politikai jogainak megtestesülését képezi. Szó van amnestiáról, kibékülésről, s arról, hogy a császár szándékát nyilvánítá magyar királylyá koronáztatni magát. A koronázási ünnepelet az ország alaptörvényeinek elfogadása előzi meg: így kívánja ezt a magyar hagyomány. Koronázásról beszélni annyi, mint olyasmint jelenteni ki, mi nagyon hasonlít a diploma elfogadásához, s a minden szer-tartással megújuló szövetséghez, mely által a régi magyar királyság szerződésen alapuló királyság s korlátolt monarchia vala. Ha a kiegyezés létre jő, a legtüzebb magyar hazafiak sem fognak késni régi törvényeikre vonatkozó javaslatokat elfogadni, miután azok a kor szellemével már nem férnek össze. A mi a pesti tudósításokból félreismertbelle-nül kiviláglik, az, hogy mindkét fél kész közeled-ni, hogy békülékeny szellemtől vannak áthatva, s hogy egy új korszak küszöbén állani hisznek. It-ott forog ugyan fenn még némi kételkedés, mely attól tart, hogy a kabinet kebelében a tulnémet befolyás újra felülkerekedik s a császár jó indulatát lehűti, de a mi minket illet, erősen reméljük, hogy éppen e befolyás fog paralyáltatni. Ha a kibékülés végue-megy, az osztrák császár tagadhatlanul sokat nyer vele; oly győzelmet vitt ki ezáltal, mely többet használ hatalmának mint a berezegeségek meghódít-ása; egyik legderekabb népének sziveivel kötött így benső frigyot, mi többet ér mint mindazon kárpótlások, miket Austria Poroszországtól netán követelhet vagy remélhet; de másfelől Magyarország is nagy hasznót húzand e szerencsés változásból. Egyesülve a császárral, bizonyára bő része lesz a birodalom alkotmányos kormányzásában. Magyar-ország, a történeti események és geographiai helyzete egybehátása folytán, Európával csak az osz-trák közvetítés útján érintkezhetik; elfogadva e köz-vetítőt, Magyarország áthatja, hatalmába ejti, s mód-hoz jut a szabadelvű Európával kezdet fogni. Szép alkalom tehát, mi most számára kínálkozik, s senki sem fogja kárboztatni, ha azt nem engedí ki-siklani.“

A szerbek legkitűnőbb közege a „Vidov Dan“ a magyar kérdés megoldásáról így ír jun. 13-diki számában:

Az ut, melyet Austria császára — a mint lát-szik — arra vonatkozólag, mi jelenleg Romában tör-

ténik, Magyarország fővárosába jövetelével tett, alkalmul szolgált azon következtetést vonhatni, miszerint lehetséges s bízható, hogy Magyarország minél előbb ki fog békülni az összes monarchiával.

Röviden elmondjuk, mi véleményben vagyunk e tekintetben, mert bennünket, mint legközelebbi szomszédokat, Magyarország helyzete leginkább érdekelhet.

Elve is feltétlenül kijelentjük azon nézetünket, hogy a politikai színezetű utakat meg szoktuk különböztetni a rokonszenvű érzelmeik utaitól. Bármennyire vonzunk szívünk bizonyos tárgyhoz, mégis rendesen az érdeket s nem az érzelmet dönt. Ha az érdekek az érzelmeikkel azonosulnának, akkor nem kis szerephez jutnának a politikai érzelmeik is; de miután a nemzeteknek a politikai érdekekhez kell alkalmazkodniuk, felelte csalódnának, ha némely dolgokból, melyeknek az érzelmeik szolgálnak alapul, politikai következtetéseket sietnénk vonni. Az érdelem akkor válik nemzetközi szabályzóvá, ha a nemzetek óhajai nem haladják túl a nemzetiség határait, tudniillik, midőn minden nemzet saját egyediségét törekszik fenntartani, s a másét nem igyekszik aláítani.

De ettől vajmi távol vagyunk még.

Századunkat a politikai érdekek szabályozzák, s minden ezek szerint számítatik fel.

Mellőzzük hát a Felső, az austriai császár Magyarországban jövetelét, hanem kérdezzük: mi alapon békülhet ki Magyarország az egész osztrák monarchiával? Ezen alap: „a magyarországi nemzetek kívánatainak kielégítése, főleg pedig: a magyar nemzet ősi alkotmányának épségben tiszta fenntartása, mely a legújabb idők szelleméhez arányítva tökéletes.”

Magyarországon sok nemzetiség található, melyeknek egy gondolatjuk: saját nemzeti önhatóság állapotuk s helyzetük épségben fenntartása. A laknak, melyben különféle nemzetiségek lakoznak; mindenekelött oly erősnek, kényelmes s alkalmasnak kell lennie, mint a milyen előbb rége volt, a végből, hogy az egyes lakosok abban elhelyezkedvén, elégedetteknek láthassák s érezhessék magukat.

Am Magyarország östörténeti állapotát nem nyerheti meg, míg a februári patens tart, mely a magyar történeti jogot tagadja. A centralismus — a patens e fő monumentuma — a magyar alkotmány tagadását czélozza, s ezért egyik a másikat kizárja. Magyarország egy polgára sem — bármelyik párt s nemzetiséghez is tartozzék — ismerheti el a centralismust, mivel nem nyújtaná egyik is segédkezt története s történeti jogai megsemmisítése, s a kinosztól megfosztására.

Midőn tehát Szent István koronájának nemzetivel való kibéküléséről van szó, feltételezzük a nemzet vele született jogainak elismerése, tudniillik, hogy megszüntetessék a centralismus s gyökerestől megváltoztassék azon alkotmány, mely Austriát ezen alkotmányosság útjára vezeté. Magyarországot, mint autonóm királyságot, az összes monarchiávali kibékülésre ráállhat, ám mint oly ország, melyet a centralismus elnyelt, csak szenvedőlegesen hajthat sajt, de ki nem békülhet.

Austria egyedül csak az elégedett s kibékített Magyarországgal állhat fenn, az engedelmes Magyarország rák, mely a habsburgi monarchia erejét rácsúsítja, s lassan-lassan, de biztosan széjjel tépegeti. Austria Magyarország mellett erős hatá-

lom; Austria Magyarország felett és Magyarország nélkül erőteljes árny.

Ezen erőtlensége vészteljes Austriára nézve, s hogy e résztől megmenekedjék, szándékozik Magyarország jogos óhajait kielégíteni, s a császár ama szavai: „hogy a magyarországi nemzetek kívánatait akarja teljesíteni”, alapos s megfontolt érvek kifolyásai s következményei. Ezen szavak jogi jelentőséggel bírnak, és sokat tartalmaznak, ha belőlük azon következtetést vonjuk, hogy a centralisatio elvetetik; ha ellenben mást jelentenek, akkor nem bírnak nagyobb politikai fontossággal. Azt véljük, hogy Austria nem akarhatja a februári patens egész terjedelmében továbbra is megtartani, hanem talán inkább mellőzni.

Azon esetre tehát, ha a centralisatio, mely semmikép sem egyez meg Magyarország önhatóság viszonyaival — megszüntetetik (természetesen minden következményeivel együtt), ez által a valódi magyar érdekek biztosítottának, ha továbbá a császár Pestre jövetele efféle politikai nyomokat hagyva maga után: akkor azon óhajok s kívánatok, melyek itt is, ott is felkeltettek — nem lennének czél-siker nélküliek, míg különben egészen üresek s hiába valók. Tény, hogy az állam legmagasabb személyének jelenléte sok szívet hódíthat meg, hanem az események fordulatait abból még nem igen lehet következtetni s tudni.

Ha tehát Magyarország saját jogai megtartása s előnye épségben maradása biztosításával — kibékítették, akkor vajmi könnyen reményelhető, a magyarországi népek egymással kibékítése is. Csak a nemzeti egyenlőség vonalán haladjunk. Valamint hogy Magyarország minden polgárának nemzetisége jogainak épségben tartására örködni s vigyázni kell, s valamint hogy egy magyarországi lakos sem tarthatja magát boldog s szerencsésnek akkor, midőn hazája az autonóm existenciától van megfosztva: ugy Magyarország egy fiát sem engedheti, hogy a jogtalanság bilincse s az egyenlőség járma alatt nyögjön, nem engedi a haza, hogy hű fia a törvénytelenek alatt veszzenek el. A haza minden fiának egyenlő kötelességei vannak ősi atyái hazája irányában, egyenlő jogokkal is kell tehát bírnok.

Ha tehát Magyarország saját jogai élvezetében minden nemzetbeliének szinte azon és szinte oly jogokat ad, teljesen igazolvák azon vajmi jól ismert szavak: Extra Hungariam non est vita, et si est vita — non est ita.

Értekezés. Utóbbi számunkban a Lapszemlében a negyedik hasábján legutolsó bekezdésénél, egy egész sor kimaradt, a mi által a „P. Napló” észrevételei a mieink gyanánt tűnnek fel: a kimaradt sor ez: A „Botschafter” sennelbi ciklikere a „P. Napló” következőleg nyilatkozik: Örömet ismerjük el stb. Ugyanezen szám vezércikkje első hasábján a szó „előléptetés” hibásan áll e helyett „előlépéseket.” Valamint a 2-ik hasábján a szó „alapos erővel” e helyett „alapos érvvel.”

Kül- és belföldi levelezés.

Bécs, június hó.

Kolozsvár egy vesztéségnék megy elébe, mely reá uézve nem csekély.

Az itteni unterrichtsrath, mely tudósok tanárok és papokból össze van állítva, elhatározta Rokitsky tanár indítványára, a tudomány érdekében a sebészeti akademiák megszüntetését és pedig az

én kevés dolognak tartok, ha annak az embere nem jó, nem jámbor, et satius duo quempiam suis rebus gestis florere, quam majorem opinionem niti, et ita vivere, ut ille sit posteris suis nobilitatis initium, et virtutis exemplum. Ugy is kell gondolkodunk fölére, hogy mindnyájan először, kik most élünk, szolgálk rendibil emelkedünk fel; nincs oly király, oly császár, az ki szolgarendbil nem nevedkedett, vagy nem származott, — meg viszontag oly szolgálk, az ki császár rendbil, nemzetségbil nem volna. Azért én azt semmiképpen nem szégyenlem, sőt díesekedem véle, és bizonyosan elhittem magamban, hogy az egy ember sok emberért leszen mind tekegyelmednek, mind pedig minink csak Isten éltesse, és tartsa meg kegyelmeikkel egyetemben.”

Leveleink minden sorából kitünik, hogy hazáját hévvel szerette, s hogy egykor azt híven szolgálhatni volt fővágya. Halála egy kétségenkívül nagygyá válandott embertől, tiszta jellemű férfitől fosztotta meg Erdélyt.

Leveleiben elsözörva több történeti adat, hagyomány, példabeszéd, tréfa olvasható. Így:

1) Zsigmond császárról: „Zsigmond császár mikor egyszer uton járna, és immár egy folyóvizön menne át, megáll az ló alatta és — kegyelmed megboccsásson — vizelni kezdik. Melyet mikor látva egy régi optime meritus katonája „Zsigmond császár!” ugy mond „szintén ilyen vagy te, mint az te lovad, mert az is oda boccsát vizet, az hová nem kellene: te is annak adsz ajándékot többet, az kinek elég vagyon és meg nem érdemli, énnekem pedig csak azt is nem, az melylyel életemet tisztossággal beérem. Maga kicsoda az közillik, ki szabályját többszer kivonta melletted, megmutatta fortitudóját melletted nállamán? Én sok fáradság után, sok véres veritek, jámborság, vitézség után csak kegyelmes tekintet sem érdemlek, másnak pedig csak két szováért is asztaggal adod az beneficiumot.” „Nem én vagyok szerető régi

egész birodalomban. Ilyen academiák léteznek a következő városokban.

Pest, Lemberg, Innsbruck, Olmütz, Grätz és Kolozsvár.

Rég óhajtották már tudományos oldalról ezt a határozatot, mert, hogy az orvosi tudomány azt az emberiségnek nagyon szükséges haladást megtehesse, követelik mindenekelött, hogy az ezen pályán igyekvők alapos műveltséggel és intelligenciával bírnak, mi minden sértő szándék nélkül mondván, egy borbély-legénynek, ki alig tud írni és olvasni, nem található. Hogy lehet tehát egy égyének, ki műveltséggel nem bír, ki a kimeríthetlen orvosi tudományt csak feltélesen és egyenesen kimondva kézművel tanulta, az ember mindenét, az életét kezébe adni! A talán erősnek látszó kifejezést „kézművel” csak arval az egy érvvel akarom igazolni: hogy t. i. a borbély-legénynek bizonyára fogalma sincs a latin nyelvről, az némi tökéletes terra incognita, és daczára annak olyan ügyességgel írja ő latinul a recepteket, mintba kitudja hány classisust emésztett volna már meg, de azért mégis csak gépileg írja ő azokat. A sok hátrányból, melyekben a társaság a proletarius orvosok miatt szenved, csak egy szembetűnőt akarok kiemelni.

A kolozsvári academián például nem tanítják a syphilist; már pedig mi tagadás, ezen betegség mindenütt található, az egy ilyenmü betegséggel megáldott szenvedő jön a tudatlan tudóshoz bigyógyítás végett, a pseudo tudós nem mondhatja, hogy ezt a betegséget nem érti, mert nem tanulta, hisz köteles méltóságát fenntartani; rendel tehát a betegnek valamit, a mit valamely könyvben talán egyszer olvasott a nélkül, hogy a betegséget csak némi megismeré. Az egyoldalság a tudóshoz egyik neménél sem olyan káros befolyás az életre, mint éppen az orvosinál. Rővid látó emberek azt fogják mondani, hogy a sebészeti academiák megszüntetése által nem lesz annyi orvos falun, mint jelenleg. Arra azt válaszolom: az egyetemeken végzett valódi művelt orvosok száma mindinkább szaporodik; azok tehát nem élhetnek mindnyájan városban. Ki fognak szívesen menni falura lakni, hogy ha egy olyan műveletlen sebész, mint „pályatárs” nem fog neki „ins bandwerkpfuschen” t. i. concurrentiát csinálni.

Tebát 1866-ban finis academiae chirurgiae.

Különfélék.

** Gróf Mikó Imre ő nagyméltósága tegnapelőtt délben érkezett haza Pestről.

** Haynald Lajos ő nagyméltósága, kit méltán neveztek a magyar kath. egyház díszének, hirszerint lemondott azon szándékáról, hogy Rómába tegye át állandó lakását. Ujjab híreink szerint Szécsénybe megy édes anyjához. Hiszszük mi is többi laptársainkkal, hogy fényes nyilvános pályáját nem fogja e kedves, de kedves hajlékban befejezni!

** Az unitarium collegium ifjúságának ének-és zene próbatétele Stöger Béla ur vezetése alatt vasárnap tartott meg a redoutte nagytermében, oly szép és nagyszámú közönség előtt, minőt mostanság nem látunk együtt. Térésükre miatt részletekbe nem ereszkedünk, annyit azonban megemlítnék, hogy az ifjúságnak egy év alatt ujjab baladásáról győződhetett meg a hallgatóság, mi részben

szolgám! az binös, Isten ki mindeneket teremtet, az viseli embereknék dolgát, gondját; oda hajol az királynak szíve, az hová ő szent felsége vonza; ugy áll embernek dolga, állapota az mint Isten akarta. Nem sok idő mulva magzállnak egy városban, és meghagyja az császár, hogy két edényt csináljanak fából melyeket egymástul semmiképpen meg ne ismerének. Elkészítik hamar, és az egyikbe aranyot teszen, az másikba hasonló nehéz nyomó onat. Behivatja szolgálját és mondja neki, hogy valamelyiket akarná, venné el, az egyikben arany vagyon az másikban on. Mezegeti, nézi, gondolkodik, végre az onat veszi el. „Látod-e szolgálóm!” mond az császár, „hogy Istenitl adatik az jó szerencse, és állapot” stb.” 22)

2) Hunyadi Jánosról: „... de én két atyáfnak egy udvarnál való lakását, az Hunyadi János testamentuma, és parancsolata szerént, nem igen javallhatnám” 23).

3) Géczy Jánosról: „Az levél olyan mint az számár, azt mondta az szegény, boldog és dicseretes emlékezteti gubernator Géczy János, valamit ráraknak mind elviszi” 24).

4) Józiska Istvánról: „Izente vala Józiska István uram, hogy ő neki kedves dolgot cselekednénk, ha véle elmennék, és az uton az inasok tisztit subeálnók, mindenit Illmus dnu-nak hinük, úgy megtisztólnik — bizony dolgot irok kegyelmednek — mint szolgálk kegyelmes urát szokta. Sem az szolgálótól fel nem vevők, sem pedig fejedelmink titulását neki nem adók; és lön az oka, hogy deáknk is nem szólottunk vele. Cancellarius uramnak nagy legatiója vala, tisztü nagy volt, virtus is mind deákság több vagyon nálla, hogysem mint Józiska uramnál, de mégis különbben viselte

22) L. 1592. martius 13-kán Padnából atyjához intézett levél.

23) L. 1593. apr. 2-kán Padnából ugyanahoz irt levél.

24) L. 1591. aug. 28-kán Heidelbergből atyjához adott levél.

a Stöger urnak érdeme, ki fáradhatlan szorgalommal vezeti a dalárdát.

** Dunka Pál fő kormányzszéki tanácsos meglegedés mellett nyugalomba bocsátott.

** Mint Pestről írják lapunknak, Lendvay Márton közelebből Erdélyben fog vendégzerepelné a Nyíri társulatánál Abrudbányán, Tordán és Enyeden. Lendvainak elég jó neve van arra, hogy a fogadtatásokról biztosítva legyen mindenütt. Mint említők, Feleki ugyan akkor Udvarhelyt fog vendégzerepelné a Follinusz társulatánál.

** Az arad szebeni vasutól a „B. H.” következőket írja: Minden parlamentben előfordulnak oly törvényjavaslatok, melyek ülésszakról ülésszakra maradnak; minden ülésszakban előveszik, tárgyalják, megvitattják, s aztán a következő ülésszakra hagyják, melyről ismét természetesen az azután kövekezőre marad. E parlamenti kitüntetés látszik várni az erdélyi vasutra is. Ma ujra ott áll e vasut ügye, hol három évvel ezelőtt állt, s azok, kik képzeletben már felépülné látták az arad-szebeni, Magyarországon és Erdélyben semmikép sem népszerű pályát, aggodalmasan gondolhatnak arra, hogy ha a dolog sokáig húzódik is, végre nem lehetlen, miszerint az eltemetettnek hitt népszerű nagyváradi-kolozsvári pálya terve ujra feltámadhat, s kizoríthatja az arad szebenit.

A birodalmi tanács követei-háza már elkészült az arad-szebeni vasutra vonatkozó törvényjavaslat. Három napig tartó vita után az urak-háza megváltoztatta, módosította, átalakította e törvényjavaslatot teljesen, a minek legközelebbi valószínű következménye lesz, hogy az egész ad calendar graecas felretétetik.

A módosított törvényjavaslatnak most vissza kell jönni a követei-házába. Az ülésszak vége felé közeleg és az 1865- és 1866-diki két budgeten kívül több fontos ügy van még tárgyalandó. Alig bízhatni, hogy e rövid és munkával halmozott pár hét alatt a követei-háza még egyszer tárgyalás alá vehesse az erdélyi vasut ügyét. De föltéve, hogy tárgyalás alá veszi, mi lehet annak eredménye? Kevés valószínűség van arra, hogy a követei-háza elfogadja az urak-háza által tett módosításokat; az eredmény tehát előreláthatólag az lesz, hogy az előbbi törvényjavaslatot fogja visszaállítani, ha nem is egész szerkezetében, de nagyrészt, s aztán felküldi az urak-házához; természetesen főnmarad az urak-házának azon joga, hogy azt ismét visszaküldhesse.

E jelen ülésszakban tehát nincs kilátás arra, hogy e törvény létrejöjjön, s az erdélyi követeinek a birodalmi tanácsban, kiknek oly örömet szerették volna megmutatni, „hogy mit tesz az, a birodalomhoz tartani”, ismét nem mutathatják meg azt. Egy év elmúlik ujra, a nélkül, hogy e vasut létre jöjjön, s a jövő ülésszakban ujra tárgyalás alá vehetik az erdélyi vasut ügyét, a mi ismét alkalmat fog nyújtani, hogy a kérdéses törvényjavaslat megtegye az utat az alsóbázból a felsőházba s a felsőházból ismét vissza a Schottenthor felé.

Nem szándékunk itt e vasut szükségességét fejtegetni, sem arra kiterjeszkedni, valjon a nagyváradi-kolozsvári, vagy az arad-szebeni vonalt tartjuk-e előnyösebbnek. Magyar- és Erdélyországban a közvélemény határozottan az előbbi mellett nyilatkozott; eredménytelenül — az igaz. A kérdés az által, hogy az erdélyi vasuti törvény létre nem jött,

magát hozzá; talán én főképpen akkor nem érdemlettem volna de mégis asztalához ültetett, mindenkor ott öttem, hozzá — mikor akartam — be mentem, és úgy beszéltem véle az mint illet. Tolluntur in altum, ut casu graviore ruant” 25).

Érdekes egy nemzetről tett megjegyzés is: „... tudván azt is, hogy n... t, az az ember-telen, és minden urbanitástul, emberségtül, jó indolestil vacuus; tudom azt, hogy ök különbben szólnak magok felöl, hogy ök humanitate asiam, religione Judaeam, philosophia Graeciam, geometria Aegyptios, arithmetica Phoeniciam, astrologia Chaldaeam meghaladják — azt is tulajdonítja nekik amaz hizelkődő francziái Bodinus —; de az ki jól meg akarja ponderálni és valóban az választókörre vinni, bizony sokkal különbben találja. Megengedtem azt, hogy az peregrinusok erszenyét nagy vectigálnak tartják, és onnan jó kereskedések is vagyon” 26); azt is, hogy jól ihatnak, pohár között való vitézségeket is ám vendicálják magoknak, legyen az kártya-, kozkajátságban is dicseretek, és az mi nagyobb, jobb is ezeknél az puskabéli és órabeli mesteriségnek is ám legyen ő nállók első helye: de arra soha nem megyek, hogy nem meghaladják hanem aequalják azokkal az virtusokkal az elnevezött nemzetségeket” 27) stb.

Ime hány érdekes tudnivalóval ismert meg a fiatal akademitának néhány sora, a leveleiből fogott iratosom 28); melyre a mult század registratora, abbéli bosszujában, hogy miért nem tartalmazhat e csomag is birtoki peres viszonyokat tárgyaló „szükséges, eltenni való” leveleket, azt jegyzé fel, hogy: „haszontalan missilisek!”

25) L. 1592. mart. 13-kán Padnából ugyanahoz intézett levél.

26) Az egyetemi városok lakosait érti.

27) L. 1593. apr. 2-kán Padnából atyjához irt levél.

28) Gróf Kornis Károly urnál Mezö-Telegden Bihar megyében.

2) Tán Jacobinus Bernhárd, kolozsvári polgár.

meg lehet hogy egy újabb stadiumba lépett, s talán újra kérdésessé válhatik az egész vasut irányása: Szében e vagy Kolozsvár-Brassó? Faxit Deus.

* Az „Italie“ megezáfolja a Kossuth neje elhunytáról keringő híreket. Kossuthné beteg, de nem Genuában, hanem Turinban, és betegsége nem veszélyes. — Más tudósítások szerint Kossuthné már jobban van.

* Bécsi távsürgönyök szerint a magyar országgyűlést egybehívó rendelet határozottan július 2-án fog közzététetni. A megnyitás október 23-án van kitéve. E sürgönyökkel szemben írja a „B.H.“ legközelebbi számában: Az országgyűlés egybehívását illetően következőkről értesültünk. Az udvari kancelláriának az egybehívást illető javaslata a ministeri gyűlésen változatlanul keresztülmenvén, ö Felseje legfelsőbb jóváhagyása alá terjesztett. Erre nézve ö Felseje legmagasb elhatározása (Resolutio) rövid idő alatt várható. Mikor fog leérkezni? ez még nem tudatik, s így merő coniectura az július 2-kára tenni, mint némely lapban, olvassuk. A kancelláriai javaslat értelmében a l. f. határozat kiterjeszkedik az országgyűlés egybehívásának bizonyos napra határozásán kívül — az országgyűlés helyére, a választási módozatra, — s a választások keresztülvitelének módjára. Az egybehívás július végével fogna történni. A megnyitás október közepe s vége közt volna várható. Az országgyűlés helye Pest; más hely hivatalosan szóba sem hozatott. Az 1848: 1861-diki választási törvény megartatik. A választások keresztülvitelére bivatott választási bizottságok választására megyei közgyűlések ad hoc egybehívása volna elrendelteteni. Az országgyűlést egybehívó levelek szüvege nem fog ugyan az lehetni, mint 1861-ben, hanem az előtti szokás szerint egyszerűen fognak hangzani. Az előterjesztendő királyi javaslatok még munkálatban levén, azokról szóló idő előtti combinatio volna.

* Alsó-Járából írják lapunknak, hogy az ott még 1863-ban elhunyt Pápai István véghagyománya nyomán örökösei egy az alsó-járai eklézsia használatára öntendő harangra 500 forintot kébesztettek. Ez összegből a harang azonnal megöntetett Andrásowaki testvérek által, s a helyszinére szállítva, innepélyesen feltehető. A harang súlya 340 font.

* Verespatokról írják lapunknak: Jó forrásokban fájdalom, jelenben nem igen bővülködünk: van ugyan egy, de ezt csak kevesen állják körül, s másnak belőle meríteni nem adatott. Ilyen jóforrás községünkben a nagy kirnyiki hegyben levő lugesti bánya, mely csaknem kiapadhatlanul mutatkozik; naponta sok mennyiségű nemes érczet bordnak márkásai napfényre. Folyó hó 15-kén is mintegy 5000, ötezer darab cs. kir. egyes vert aranyat osztottak el, a társulat kevés számból álló tagjai közt. Már az irt nap kora reggelén lehetett látni a társulat részvényes tagjait, a helyben lakó bányagondnok szállása felé szállingózni; míg végre a távolabb vidékeken lakó birtokosok biztosa is Abrudbányáról hintón, az adrubányai zenészek kísérete mellett, szerencsésen megérkezett, s megkezdődhetett a kiosztás. Egy részvényesnek, egy rész után körülbelül 300, háromszáz darab arany jutott. Bizonyára szép munkabér egy hétre!

* Tordai levelezőnk írja e folyó hó 19-ről: Mai napon városunk tanácsi büntető törvényszékén igen érdekes végtárgyalás folyt le, a következő büntügy felett. Mult 1864-ben october 1-jén Székely Mihály és öcsöce Lajos, első nagy, más kiskorú, délelőtt együtt szülőik házában megittak egy kupányi pálinkát, ezután déltájt elmentek a kocsmára harmad magokkal, ott is megittak egy fertályt, onnan baba mentek. A harmadik tőlük eltávozott, s ö k t. i. a testvérek lefeküdtek egyik az udvaron egy gyékényre, s ott a napfény melegítette, kábitotta, a másik t. i. a kisebbik Timár Mihály házukba. Apa és anya nem volt hon. D. u. 2—3 óra tájt azon harmadik egyén, ki velek volt, mint ivó pájtás, visszament, s a kisebbik fiut hivta a piacra, kinek volt is elmenő szándéka, de bátyja, ha részeg volt is, látta hogy öcsöce felette részeg, tántorog, nem akarta eresztani, miért összekaptak, a kisebbik, ki izmosabb, s következőleg erősebb volt, bátyját földbe ütötte, háromszori ellentállásra háromszor, ez utolszor a nagyobbik, mondása szerint, mert akkor a favágóra vágta, a fejszét felkapta, öcsét balfültön vágta élével, e felett bevenyébe fejére is, hátára is ütött, s az azonnal meghalt.

Mint a felolvasott irományokból kiderült, e bünténynek elsőb gyilkossági színt adott a vizsgáló bíró; de minthogy a gyilkossághoz eltökélt szándék a nyomozat rendén nem tűnt ki, a törvényszék perbefogáskor ember ösére változtatta színt, s ennek következtében a közügyészet, mint-hogy rokonok között történt, 8 évi súlyos börtönt kért vádlott ellen. Ez indítványra kinevezett védő ügyvéd Balogh János tartott egy szép véd. beszédet, teljes lelkiismerettel igyekezvén a szerencsétlen vádlottat fölmentetni, a mi azonban még sem sikerült, mintán a vádlottat a törvényszék 7 évi súlyos börtönnel ítélte el, mely ítélet ellen a vádlott felebbezést jelentett.

* Dumas Sándor az apa, és Dumas Sándor a fiu színtűvet irnak együtt; a nő eszméje az apa érdeme, ki e tárgyban a következő levéllel fordult fiához: „Drága mester, (!) küzdéssel, vereséggel és sikerrel teljes 30 év után végre azt hiszem, hogy ha nem is vagyok valami nagy nevezetesség,

mégis termékeny regényírónak tartanak. Még csak tegnap is Hugo Victortól bátorítások- és szerencse-kívánatokkal telt levelet vettem. Szerencsém van az irodalmárok s a drámai írók társulatához tartozhatni. Szerény igényeim az első kitüntetésre a Monte Christo, a Három testőr, a Chevalier d'Harmant, Balsamo József stb.; s a másodikra a III. Henrik, Antony, a Neslei torony stb. Most ön jószágától azon megtiszteltetést kérem ki, hogy öt felvonásos vigjátékot írassak önrel. Hajlandó ön erre? — Postafordultával Dumas a következő feleletet kapta: „Drága uram! A barátság s a szeretet, a tisztelet, a csodálat, melylyel atyám iránt viseltem, örmöteljes kötelességemmé teszik, hogy szeretetreméltó indítványát elfogadjam.“

— A k.-vásárhelyi kaszinó egyesület július hó 30-kán, a délutáni órákon tisztújító gyűlést fog tartani, a mely gyűlésre az érdekeltek mennél számossabban megjelenni felhivatnak. A kaszinó egyesület 1865 június 16-kán tartott üléséből kiadta Balog Sándor, egyleti helyettesített jegyző.

— (Udvarias völegény.) Simmeringben egy serfűző legény lakodalmát ünneplé. Az esküvő után asztalhoz ültek, s a völegény tányérán csinos kis papucsot talált, melyet egyik tréfás vendég tett oda. A tréfán természetesen jókedvűen nevetett a társaság, s közöttük a menyasszony is, mire a völegény hirtelen dühbe jöve, a menyasszonyt egy pofondté, hogy ez székéről leesett. A vigságnak, de a házasságnak is vége lett, mert a menyasszony rögtön megindítá a válópert.

Politikai hírek.

Austria. Verona, jun. 20. A „Presse“ írja, hogy Veronába érkezett tudósítások szerint az olasz kormány Lombardia több városában fegyvereket kobzott el, s 22 láda fegyvert foglalt volna le.

Angolország. London, jun. 21. Félhivatalos washingtoni sürgönyök kétségbe vonják azon hírt, hogy Juarez volt elnök Uj-Mexikoba menekült volna. Még nincs elhatározva, valjon Dawis polgári vagy katonai törvényszék elé fog-e állíttatni. A columbiai nagy juri és Carrington államügyész, midőn Dawis ellen vádat emeltek, megbízás nélkül jártak el. A „Newyork Herald“ washingtoni levelezője állítja, hogy az amerikai kormány fenntartja kárpótlási követelését Anglia irányában, s hogy Napoleon császárt felszólítja hadseregének visszahívására Mexikóból, hogy így a mexikói nép határozza el: császári vagy köztársasági kormányformát kíván?

Franciaország. Páris, jun. 19. Napoleon herceg a császár kívánatára ma a Tuileriákba ment, és hosszasan beszélt a császárral. Hiszik, hogy a kibékülés már a legjobb kerékvágásba jutott. Azonban a vizály különös okai, melyek azt főleg előidézik, de a melyek tudva nincsenek, a kibékülést nehezítendik, és a baj orvoslása az időre marad.

Az „Avenir National“ a visszatért Klapka levelét közli, melyben ez kilelti, hogy semmi olyast nem mondott s nem irt, és közzé sem tett, mi az osztrák lapokban felmerült híreknek alapul szolgálhatna. Ö csak azt ajánlotta, hogy a Pesten és Bécsben megnyitott kiegyezkedési kísérletekkel szemben egyszerűen figyelő magatartást kövessenek.

Páris, jun. 21. A washingtoni kabinet itt is kárpótlást követel a conföderált kalózhajók által okozott károkért. — Drouyn ur Angliához azon felhívást intézi, hogy e kérdésben egyértelmű választ küldjenek Amerikába. A londoni cabinet, a korona jog-tanácsosainak véleménye folytán nem teljesíti az amerikai kormány követeléseit. A hír, hogy Vegezzi alkudozása félbeszakadtak volna, s hogy a teljhatalmazott már Romát el is hagyta volna, nem szabatos. Vegezzi még Romában van. Az alkudozások nem hogy megszakadtak volna, sőt az egyetértés az eddigi határokon is túl megy már, s azért Vegezzi, bővebb utasításokat kér. Schäffer ezredes I. Miksa császár palotaörségének parancsnoka, a császár sajátkezű válaszával visszautazott Mexikoba. Elnön annyiban czélt ért, hogy a francia kormány az idegen legio szoldját f. évi december 31-éig fogja fizetni. — A belga „l'Escant“ a jun. 18 ki ünneplé alkalmából egy cikket közöl, melyben az követeltetik, hogy a Waterloo melletti orosz-lán önkénytelen szétromtasák, mielőtt Franciaország, melyet a polgárisodás tengeren fénylő világító toronynak nevez, azt nyomtatékosan sürgétné.

Páris, jun. 22. Metternich herceg folytonosan értekezik Drouyn de Lhuys miniszterrel. Hírlik, hogy ez értekezeteknél a német-francia kereskedelmi szerződés folytán, Austriára vonatkozó egyezményekről is volt szó. Cherbourgba nehézetágyúkkal ellátott négy panczélfregatue érkezett. A tenger-alatti távirati vonal, mely Algirt Olaszországgal összeköti, elkészült. Madridból érkezett távirat szerint O'Donnel programja igen szabadelvű. Isabella spanyol királyné látogatásra hivta a francia császári párt St. Sebastianba.

Olaszország. Florenz, jun. 16. A „Nazione“ megerősíti azon hírt, hogy a szent székkel való tárgyalások körül nehézségek merültek föl, különösen a mi a püspökök eskületeit illeti. A római udvar elismeri annak szükségességét, hogy a püspöki székek száma kevesbítessék, azonban vonakodik a püspököket kötelezni, hogy az olasz

kormányak valamely esküt tegyenek. A másik nehézség a püspököknek kerületeikbe visszatérésére vonatkozik. Sőt a „Nazione“ még azt sem tartja lehetetlennek, hogy az alkudozások eredmény nélkül fognak maradni. — F. hó 18-kán ment végbe a nemzeti czéllövészet ünneplés megnyitása; a király, kit élénk tetszéssel fogadtak, tette meg az első lövést. Omer pasa ide érkezett, s Lamarmora tábornoknál látogatást tett.

Róma, jun. 17. A pápa trónraléptének évnapján a bibornok-dékan üdvözölte a pápát a sz. collégium nevében. A pápa felelt a beszédre, s megjegyezte, hogy a még előtte levő pálya úgy, mint a már átélt, telve keserűséggel, s hogy csak egyetértéssel lehet az óhajtott czélt elérni. A családapáról szóló példabeszédet idézi, ki szolgáinak megparancsolta, hogy a szőlőkertben dolgozzanak, és hozzátette: nem elég, hogy barátok legyünk szóval és ígéretekkel, hanem annak kell lenni tettel és példakkal is. Nyilván való, hogy sokan ellenségek, mások pedig barátoknak mutatják magukat, azonban személyes érdekek elveszik bátorságukat a veszélyekkel szembezállani. Az egyetértés, fejezte be a pápa beszédét, képezendő kétségtelenül erőnk és adja meg a győzelmet.

Florenz, jun. 21. (Berlinden át.) Miután a bibornokok congregatioja a püspökök feleskettése ellen nyilatkozott, a kormány exequaturájának formáját visszavetette, Vegezzi visszatér Florenzbe. Az alkudozások megszakítottak.

Németország. Berlin, jan. 20. A király elutasításának elhalasztását sokféleképp magyarázzák; egyebek közt arra is, mintha elutasítása előtt még manifestumot akarna kibocsátani. A korona syndicusainak értekezletei a Schleswig-Holsteinra vonatkozó kérdések felett, mult vasárnap befejeztettek, s most egy bizottság van megbízva az ezen tanácskozásokból eredeti véleményadás szerkesztésével. A dolog helyzeténél fogva lehetetlen — mond a „Nord. A. Ztg.“ — bizonyos adatokkal birni annak tartalma felől, s azon hírlapok tudósításai, melyek oly határozottan állítják, hogy a syndicusok vagy szavazat ellenében mindnyájan a porosz öröklési igények nem létezését jelentették ki, annyiban aligha nem hiányosak, a mennyiben az öröklési igények olyan részekre vonatkoznak, melyek egy részben alaposoknak, más részben meg nem állhatónak találtattak. A vélemény sulypontját bizonyára ott fogják keresni, hogy mit mond az Augustenburgok jogigényeire nézve; miután csak is ezt kellend főképen tisztába hozni a jelenlegi birtoklók szemből.

München, jun. 21. A követkamara a hadi-költségvetést egyhangulag elfogadta, s mellékelt abhoz egy indítványt a szövetségi reform tárgyában. Az indítvány, hogy Frankfurtból a szövetségi örizet eltávolításuk, elvetettett.

Berlin, jun. 21. A „Prov. Corr.“ írja: Az országgyűlés tevékenysége valósággal romlást idéz elő: az országgyűlés mindig a közjó elleni veszély forrása volt, s a kormány nem menekedhetik azon kötelessége alól, hogy e veszélyeknek elébe vágjon. Fel kell tehát tenni, hogy Bodelschwingh nyilatkozata az urakházában, kijelölő az utat, melyet a kormány a budget megalapítása kérdésében követni fog. (Azaz a budgetet csak kir. rendelet után állapítja meg.) E rendszabály kivitele módjáról a tanácskozások legközelebb megkezdődnek. Bismarck államminiszter, a kinek jelenléte több fontos ügy miatt még szükséges, csak szombaton utazik Karlsbadba. „A porosz kormány — írja a „Prov. Corr.“ — készen van a hercegségbeli rendek minnél előbbi összehívására. Azonban Augustenburg herceg jelenléte, mely oly időszertűlen, akadályozza az összehívást. Fel kell tenni, hogy az osztrák kormány egy újabb felszólítás folytán, kezdet nyujtand, és segíteni fog a rendek összehívásának ezen akadályait elhárítani.

Lengyelország. Varsó, jun. 15. A Milutin-féle rendszer, Lengyelország kormányzását illetően teljesen győzött Sz. Pétervároft, s a mostani katonai közigazgatást rövid idő múlva polgárral fogják felváltani. Hogy Constantin nbg. veszi át a helytartói tisztet, igen sokan hiszik, míg mások határozottan ellenkező véleményben vannak.

Spanyolország. Madrid, jun. 15. A képviselő kamra tegnap ülésében Posada Herrera interpellálta a kormányt feltűnő intézkedései iránt, kiaválólag Primre vonatkozólag. A belügyminiszter azt felelte, hogy nincsenek ugyan semmi nyomai annak, mintha Prim tábornok részes volna a valenciai özszeesküvésben; de mivel a nevét mindenféle emlegetik, és pedig azval a czélzással, mintha csak azért ment volna külföldre, hogy ott bevárja a dolgok fejlődését s azonnal a fellelés élére álljon, a kormány szükségesnek találta őt baba idézni. Feszült figyelemmel várják most már, vajjon teljesíti-e Prim a királyné parancsát, s ha eljön, micsoda eljárás fog irányában követni a kormány. Prim politikai barátai egy részt már számbivettetésben vannak. 1854-ben Odonnel irányában is hasonló eljárást követett a kormány, s mintegy általa kényszerítette állott aztán a jul. 17-iki forradalom élére. Az egyetértet irányában s goru rendelkezésre nézve azt mondja a miniszter, hogy ez szükséges volt, miután a forradalmi törökvések nagy arányokban terjeszkednek.

A „Correspondencia“, írja, hogy az Odonnel tábornoknál egybegyűlt senatorok abban állapodtak

meg, miszerint a senatusban kikelnek azon törvényterv ellen, melyet a kormány rövid idő előtt terjesztett elő, a sajtó könnyebb rendszabályozására. Prim tkról még nem tudhatni, hogy hol van.

A madridi „Epoca“ jelenti, hogy Valenciában ököletes csend uralkodik. A barcelonai „Correspondencia“ szerint Prim tábornok Garibaldióhoz ment Caprera szigetére. A „Telegrafo“ szerint ellenben Romába ment volna, hogy Omer pasát, régi fegyvertársát az orosz háborúból, midőn még a törökök egyedül küzdöttek az oroszok ellen a Dunánál, üdvözölje. Mint a „Correspondencia“ jelenti, a nemes tk tartózkodási helye még mindig nincs tudva, és parancs adatott volna ki, hogy lakásán kutatásokat tegyenek.

Madrid, jun. 19. „Correspondencia“ jelenti, hogy egy fegyverrel és löszerekkel telt kocsi, két ágyu és 92 bomba a polgári örség kezei közé esett. A kormány vonakodott a valenciai tábornok által kívánt, s a multkori felkésési kísérlet alkalmával tanúsított magatartását illetően vizsgálatot elrendelni.

Madrid, jun. 21. Az új ministerium következőleg alakult meg: O'Donnel tábornagy elnök és hadügyminiszter, Bermudez de Castro külügyminiszter; Calderon Collantes igazságügy, Zabala tábornok tengerészeti, Posada Hernera belügy, marquis de la Vega de Armijo közmunka, s Canovas de Castilla gyarmatminiszter lett!

Amerika. New York, jun. 10. Weitzel tábornok 62 hajóból álló expedíciójával Brownvillebe érkezett, mely a Rio Grande mellett, a Mexicóhoz tartozó Matamoras átellenében fekszik, s a várost megszállotta. Sheridan tábornok szintén legközelebb váratik Texasba a delállami guerilla bandák majdnem kivétel nélkül megadták magukat a szövetségi seregeknek. A lakosság visszatér régi foglalatosságaihoz. Az egykori rabszolga tulajdonosok majd valamennyi déli államban meetingeket tartanak a négeknek, most már mint szabad munkásoknak ajánlandó havidij meghatározása végett. A társalmi viszonyok gyorsabban fognak rendezettni, mint kezdetben reménylették. A delállami nép kevés rokonszenvet tanúsít Jefferson Davis iránt, s a leghevesebben kárhoztatja a lázadás vézéreit.

Ujabb. Páris, jun. 23. Tegnap Montmartre és Lachapelle táján összecsoportosulások történtek; kilenc óra után a rendőrség közbejárult. A kormány a foglalkozás nélküli egyéneket a régi rendőri rendszabályok értelmében hazájukba szándékozik küldeni. Prim tábornokot nevével együtt tegnap nyílt kocsiiban látták.

Metternich herceg nyilatkozatokat tett Drouyn de Lhuys előtt azon álláspont felett, melyet Austria a hercegségek kérdésében elfoglat. Napoleon herceg a császárral tartott eredménytelen értekezletek után Pranginsba utazott. Hírlik, hogy a tervezett hajóhad szemle szeptember hóban fog Cherbourgban megtartatni. A császárné regensége felett itt félhivatalos röpirat jelent meg.

A „France“ írja: Az új spanyol ministerium közzé tette programját. Az aprili események után felosztott madridi községi tanács visszahelyeztetik. Tamames herceg Madrid polgármesterévé neveztetett. A Narvaez által elmozdított Montalván professor, székét visszanyeri az egyetemen: a sajtó általános amnestiában részesül: a választási jog kiterjesztetik. A tartomány szerinti választások helyett ismét a kerületek küldnek képviselőket. Olaszország elismertetik.

— H a m b u r g, jun. 23. Az altonai „Merkur“ jelenti: a schleswig-holsteini országos kormány felszólítja a schleswigi hivatalnokokat, hogy a dán izgatásokat figyelemmel kísérjék. A dánérlzmű lapok gyakran lefoglaltatnak.

— M a d r i d, jun. 22. A ministerium véglegesen megalakult. Serrano tábornagy Madrid főparancsnokává neveztetett ki. A sajtó tekintetében általános amnestia adatott.

— Berlin, jun. 23. A f. hó 5-ről kelt osztrák sürgöny itt f. hó 8-dikán adatott át. Ez a febr. 22-ki porosz sürgönynek következő pontjait fogadja el az alkudozások kiindulási pontjával: Poroszország tengerészeti állomással bir Kielben, és kereskedelmi s tengerészeti szerződést köt a hercegségekkel; a jog Rendsburgba örséget helyezni, kirekesztőleg Poroszországot illeti, s végre katonai conventio köttetik, melyet a szövetségi gyűlés megerősít. A „Spannersche Ztg.“ szerint Mantuffel missioja Karlsbadban találná megoldását.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.
Junius 26 kán: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 74.35. — 5% Metallques 100 frt 69.30. — Bankrésvény 798. — Hitelintézeti részvény 200 forint 178.20. — London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 108.20. — Ezüst 107. — Cs. kir. arany 5.17. — 1860. kölcsön 90.35.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE június 24-kén 1865.

Table with columns for 'Államadóság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Váltók (devisek)', and 'Pénzmekek'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e
A kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.
Indul a levélposta:
Magyarország és külföldre naponként déli 12 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:
Table with columns for 'Tiszta búza', 'Roza', 'Árpa', 'Zab', 'Török-búza', and 'Marhabús tonnya'. It lists prices for various agricultural products.

H I R D E T É S E K.

Aranyér.
(104) R. F. DAUBITZ-féle liqueur, (4-*)
gyógyszerész Daubitz R. F.-ől Berlinben.
Hálairat.
Tekintetes úr! Múltan folyó évi február óta csekély időközökben önnek Daubitz féle növény-liqueurjét használtam...

A Kosztolányi hölgyek.
Történelmi regény, két kötetben. Irta P. Szathmáry Károly.
Ára 2 forint o. ért.
„Elorzott végrendeletek”
Regény. Irta L. BODOR LASZLÓ. Ára 1 fnt 20 kr. oszt. ért.

Medgyes Lajos. Egyházi imakönyv.
Eredeti imák kötve 2 fnt 64 kr.
Eredeti egyházi beszédek.
1-ső füzet 1 fnt 42 kr.
2-dik füzet 1 fnt 42 kr.

Stein Janos könyvkereskedésében Kolozsvárt.
Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelytől, Dobray Nándornál S.-Udvahelytől, Barthos Domokosnál S.-Szentszörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sándor Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfehérvártól kapható:
KÉP VISELET
a Királyhágon inneni ev. ref. Superintendenciában.
IZIDORA DALAIK.
A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.
Dizskiadás 1 fnt 60 kr.

Deák Ferencz legújabb munkája!
Adalék a magyar közjoghoz.
Észrevételek Lustkandl Venczel munkájára; „das ungarisch-österreichische Statsrecht“ a magyar közjog történelmének szempontjából.
Ára 2 fnt.
Régi könyvek:
1) Decretum Opus Tripartitum, iuris consuetudinarij inelyti Regni Hungariae per D. Stephanum de Verbötz etc. congestum, & voluntate Sereniss. Regis Wladislaw, ex consensu Regnicolarum publice editum, ac confirmatum. Anno Dom. 1514. Nunc vero inpressum Colosvarini in Officina Casparis Helti. Anno Domini 1572. (4-ed rétt.)

Nagyon olcsóra szabott árakon...
Dorotya-utca 8 szám alatt PESTEN, jól rendezett tárd...
Vászonok...
rumburgi, hollandi, creas- és fonal-vászonokból;
ajánl továbbá mindenféle asztalneműket, törülköző- és vászon-zsebkendőket, ágyneműket, ablakfüggönyöket, ugyancsak mindenféle kényelmeket, hálókészítményeket, kő- és varrószőrméket, béllés szöveteket, minden e szakra való cikkeket egyitt.
Megrendelések a legmondosabban teljesíttetnek; az árjegyzék kívánatra elküldetik.
(198)